

Pallas' Boszanger, *Phylloscopus proregulus*,
nieuw voor Nederland

door

J. I. BOON, M. EELMAN en CHR. VAN ORDEN

(First record of *Phylloscopus proregulus* in the Netherlands)

Op maandag de 25e november 1963 vertoefde op de Korver's Kooi te De Koog op Texel een kleine *Phylloscopus*-soort, die aan de hand van hieronder vermelde gegevens gedetermineerd kon worden als *Phylloscopus proregulus* Pallas.

De waarnemers merkten de vogel op doordat deze geregeld een harde en scherpe lokroep liet horen, die klonk als „tjwiet, twjiet”. Het geluid leek precies op de roep van de Europese Kanarie (*Serinus serinus*), alleen klonk het wat harder en scherper. Al gauw zagen we toen de vogel die zich laag in wilgen- en braamstruikjes ophield, welke in verspreid staande groepjes in de heide bij de kooi voorkomen. Opvallend was de geringe grootte van de vogel en het rusteloze Goudhaantjes-achtige gedrag. De vogel fourageerde vaak slechts op een hoogte van 40 à 50 cm van de grond op een buitengewoon actieve wijze. Nog nooit hebben de waarnemers dan ook een zo beweeglijke vogel gezien.

Geregeld wisselde hij de eerder genoemde biotoop van wilgjes en braamstruikjes af met de tuin van de heer D. Korver, welke grenst aan de kooi, om daar vooral in kruisbesstruikjes te gaan fourageren. Diverse pogingen om de vogel te vangen mislukten, daar het beestje er de meest onberekenbare bewegingen op na hield. Bovendien was de vogel 's middags spoorloos verdwenen. Dinsdag en woensdag de 26e en 27e november waren exacte herhalingen van hetgeen we de voorgaande dag gezien hadden. Wederom verdween de vogel soms spoorloos, terwijl vangpogingen mislukten. Op donderdag de 28e november werd de vogel echter in de Helgoland-installatie ter plaatse gevangen. Eerder opgetekende kenmerken konden toen uitgebreid worden, zodat we het definitieve bewijs kregen dat we hier te doen hadden met *Phylloscopus proregulus*.

De beschrijving van de vogel is als volgt: rug olijfgroen, stuit en het onderste deel van de onderrug geel; buik en keel vuil wit; onderstaartdekveren bleek-geel; snavel zwart met uitzondering van de basis van de ondersnavel die bruingeel was. Flink ontwikkelde borstelharen; wenkbrauwstreep bleek geel; oogstreep zwartbruin. Ook de kop was zwartbruin. Midden over de kop was heel zwak de kruinstreep te zien, die groenbruin van kleur was. In de nek waren bovendien enkele groenbruine veertjes zichtbaar. Doordat de buitenkanten van de slag- en handpennen groengeel waren, kregen we in het veld eerst de indruk dat de gehele vleugel groengeel was. Dit bleek in de hand echter niet zo te zijn. De vleugel zelf was grijsbruin. De twee vleu-

gelstrepen waren bleekgeel. Ook de flanken waren bleekgeel, de staart bruin-grijs evenals de poten. De tenen waren echter groengeel.

De maten waren als volgt (mm): Vleugel: $49\frac{1}{2}$; staart: $38\frac{1}{2}$; tarsus: $16\frac{1}{2}$; snavel (vanaf voorhoofd): 10; geslacht: niet meer te bepalen (vogel door post platgedrukt); leeftijd: ?

Als men de bovengenoemde kenmerken vergelijkt met afbeeldingen, bijv. in het Handbook of British Birds (Witherby, 1958) en vooral met de uitstekende afbeelding in Identification for Ringers, genus *Phylloscopus* (Williamson, 1962), dan kunnen we stellen, dat de kenmerken van het Texelse ex. niet zo uitgesproken waren als bij deze afbeeldingen. Zo was de kruinstreep met moeite te zien en waren wenkbrauwstreep, vleugelstreepjes en stuit niet uitgesproken geel, doch bleekgeel. De rug was echter belangrijk groener dan op de afbeelding in Identification for Ringers. Als algemene indruk kan echter gesteld worden dat de vogel zeer veel kenmerken van het Goudhaantje heeft wat betreft gedrag, maar ook wat betreft kleur, met name vleugels en rug. De verkozen biotoop was echter uitgesproken die van een *Phylloscopus*.

Hoewel naaldhout op het object aanwezig is, hebben we de vogel daar niet in zien fourageren. Zelden is er een juistere wetenschappelijke benaming gekozen dan voor deze soort.

Voous (1960) noemt de soort niet, hetgeen al impliceert dat we te maken hebben met een Aziatische vogel.

Het belangrijkste broedgebied ligt in Oost-Siberië. Doordat de soort zich echter naar het Westen uitbreidt, broedt de soort thans ook in midden Siberië. Bij Krasnojarsk is de soort b.v. niet zeldzaam. De meest westelijke broedplaats lag in 1934 op $54^{\circ} 30'N$; $85^{\circ}E$ (Johansen, 1954). Johansen (l.c.) geeft als broedbiotoop de hoog stammige taiga met dichte ondergroei op. De soort neemt volgens Sushkin (zie Johansen, 1954) in het hooggebergte ook genoegen met minder zwaar en dicht bos. Ten aanzien van de plaats van broeden bestaat in de wetenschappelijke literatuur geen éénstemmigheid. Witherby (1958) vermeldt dat het broeden in bomen geschiedt. Johansen (1954) daarentegen noemt de bodem als broedplaats.

De soort sluit zich na het broeden graag aan bij mezensgroepen (Johansen, 1954). De plaats van overwintering is Zuid en Oost China, voornamelijk in de Yangtze vallei. Overwinteraars zijn ook vastgesteld in Indochina (Johansen, 1954; Vaurie, 1959; Williamson, 1962). Tot dusver is de soort 10 x naar Europa afgedwaald. De vogel van Texel vormt de elfde waarneming van deze bijzonder interessante soort. Het exemplaar bevindt zich in de collectie van het Zoölogisch Museum te Amsterdam (no. 17.116).

SUMMARY:

First record of Phylloscopus proregulus in the Netherlands.

On November 28th, 1963 a specimen of *Phylloscopus proregulus* was trapped in the Frisian island of Texel. This is the first record of this species for the Netherlands. The skin of the bird is preserved in the collection of the Zoological Museum Amsterdam.

LITERATUUR

- Johansen, Hans (1954): Die Vogefauna Westsibiriens. Journal für Ornithologie 95: 80—81.
- Vaurie, Charles (1959): The Birds of the Palearctic Fauna.
- Voous, K. H. (1960): Atlas der Europese Vogels.
- Williamson, Kenneth (1962): Identification for Ringers, 2, the genus *Phylloscopus*
- Witherby, H. F. c.s. (1958): The Handbook of British Birds.
-